

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/35/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6623203022
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6623203022.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudkýň JUDr. Renáty Deákovovej a JUDr. Danice Kočíčkovej ako členiek senátu, v spore žalobcu: A. B. C., nar. XX. XXXXXXX XXXX, trvale bytom ulica Arm.Gen. D. XXXX/X, D., zast. Mgr. Ivanom Bugrim, advokátom so sídlom Nám. SNP 23, Zvolen, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00 151 866, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie 3.779,64 Eur s prísł., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 12C/55/2023-195 zo dňa 22. februára 2024, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100%, ktoré mu je žalovaný povinný zaplatiť v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o ich výške.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Lučenec (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 12C/55/2023-195 zo dňa 22. februára 2024 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.779,64 Eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (prvá výroková veta) a rozhodol o povinnosti žalovaného nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu o ich výške (druhá výroková veta).

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia sumy 3.779,64 Eur titulom náhrady škody spôsobenej porušením práva Európskej únie, konkrétne porušením Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica č. 2003/88/ES“). Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj „HaZZ“) vykonávajúcim štátnu službu v služobnom pomere na hasičskej stanici v Lučenci, a to v súlade s ustanoveniami zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbere (ďalej len „zákon č. 315/2001 Z.z.“ alebo „zákon o HaZZ“); do prípravnej štátnej služby bol prijatý dňom 1.11.2020, neskôr bol vymenovaný do stálej štátnej služby; služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne; pracovná zmena sa skladá z výkonu služby, na ktorú nadväzuje služobná pohotovosť na pracovisku (§ 92 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z.); do konca roka 2021 boli pracovné zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti; s účinnosťou od 1.1.2022 na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín služobnej pohotovosti. Žalobca argumentoval, že služobná pohotovosť, či už určená alebo nariadená, sa do fondu pracovného času nezapočítava, v dôsledku čoho sa javí, že jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračuje 48 hodín. Za žalované obdobie od 1.12.2020 do 31.5.2023 žalobca odpracoval celkom 1582,77 hodín

služobnej pohotovosti (z toho 1576,91 určenej a 5,86 hodín nariadenej pohotovosti), ktoré neboli započítané do pracovného času; týždenný pracovný čas žalobcu tak v žalovanom období dosiahol 50,36 hodín týždenne, a teda presahoval nielen 40 hodinový týždenný služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru v zmysle ustanovenia §85 ods.2 zákona č. 315/2001 Z.z., ale aj maximálne prípustný týždenný pracovný čas 48 hodín stanovený čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES. Nakoľko zákon č. 315/2001 Z.z. nepovažuje služobnú pohotovosť hasičov za súčasť ich služobného času, je daný rozpor zákona č. 315/2001 Z.z. s úniovým právom ako aj s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie. Z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-429/09 zo dňa 25.11.2010 vo veci Günter Fuß vyplýva, že čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi; žalobca je tak aktívne vecne legitimovaný v tomto konaní. Zároveň mal za to, že pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody, ktorá vznikla porušením úniového práva je štát, keďže neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie dodržiavania požiadavky vyplývajúcej z čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES; poukazujúc na ustanovenie § 135 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) žalobca konštatoval, že za Slovenskú republiku v tomto spore koná ministerstvo, do pôsobnosti ktorého spadá Hasičský a záchranný zbor. Čo sa týka právneho posúdenia žalovaného nároku, žalobca mal za to, že pri absencii vnútroštátnej právnej úpravy nároku na náhradu škody z porušenia práva Európskej únie je potrebné posudzovať tento nárok analogicky podľa ustanovení právneho poriadku Slovenskej republiky, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie; týmito sú ustanovenia § 11 až § 13 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) upravujúce nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada sa poskytuje v peniazoch. Pokiaľ ide o spôsob výpočtu výšky náhrady škody, žalobca analogicky vychádzajúc z ustanovenia § 122 ods.1 a ods.2 písm.a) zákona č. 315/2001 Z.z. určil výšku nemajetkovej ujmy za kalendárny mesiac ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti v daný kalendárny mesiac a 35 % alebo 20 % z príslušnej časti služobného platu za každú odpracovanú hodinu služobnej pohotovosti v závislosti od toho, či hodiny služobnej pohotovosti boli odpracované počas bežného služobného dňa (50 % - 15 % = 35 %) alebo v deň služobného pokoja (50 % - 30 % = 20 %); v konkrétnostiach takto za december roka 2020 vyčíslil nemajetkovú ujmu na sumu 60,52 Eur; za obdobie roka 2021 (január až december) ju vyčíslil na sumu 1.093,67 Eur; za rok 2022 vyčíslil nemajetkovú ujmu na sumu 1.748,53 Eur a za obdobie január – máj 2023 je táto suma 876,92 Eur; celková výška náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch za žalované obdobie od decembra 2020 do mája 2023 vrátane pri odpracovaných hodinách určenej služobnej pohotovosti v rozsahu 1576,91 hodín predstavuje súhrnne sumu 3.779,64 Eur, ktorej zaplatenia sa domáha podanou žalobou.

1.2 Žalovaný mal v zmysle jeho skutkových tvrdení za to, že smernica č. 2003/88/ES sa na hasičov nevzťahuje, dôvodil, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice č. 89/391/EHS v zmysle jej čl. 2 ods.2.; žalovaný bol toho názoru, že nie je pasívne vecne legitimovaný v spore; poznamenal, že smernica č. 2003/88/ES bola transponovaná správne, čo vyplýva aj z transpozičnej prílohy č. 4 bod 6 zákona o HaZZ; namietol, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody; upriamil pozornosť aj na možnosť nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času vyplývajúcu z ustanovenia § 86 ods.2 zákona č. 315/2001 Z.z.; žalovaný zároveň namietol, že žalobca nepreukázal zásah do súkromného a rodinného života; výšku žalobcom uplatnenej nemajetkovej ujmy označil za neprimeranú, a to aj v porovnaní s výškou náhrad priznávaných obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu neporovnateľne vyššia; namietol miestnu nepríslušnosť konajúceho súdu prvej inštancie s tým, že miestne príslušným je Mestský súd Bratislava IV.

1.3 Okresný súd pri rozhodovaní o podanej žalobe aplikoval ustanovenia § 85 ods.1,2, § 86 ods.1, 2, § 92 ods.1, 2, 4, § 103 ods.1,2,5, § 116 ods.1,2, § 122 ods.1, 2, 3, § 130, § 135e ods.1,2,3 zákona č. 315/2001 Z.z., § 11 písm.c) zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, § 11, § 13 ods.1,2, § 100 ods.1,2, § 101, § 853 ods.1 Občianskeho zákonníka, čl. 7 ods.5, čl. 36 ods.1, čl.40 a čl. 144 ods.1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, bod 5, čl. 1 ods.1,2,3, čl. 2 ods.1,2,3,5, čl 6 písm.a),b), čl. 16, čl. 17 ods.1,5 smernice č. 2003/88/ES a čl. 2 ods.1,2 smernice č. 89/391/EHS.

1.4 Súd prvej inštancie konštatoval, že v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje iný orgán ako všeobecný súd, ktorý by mal právomoc rozhodnúť o práve žalobcu na náhradu škody z dôvodu porušenia úniového práva. Poukázal na ustanovenie čl. 1, § 3 ods.1 zákona č.

160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) a § 21 Občianskeho zákonníka a zdôraznil, že spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory; aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcami a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Keďže mal okresný súd za to, že spor medzi žalobcom a žalovaným je sporom súkromnoprávnym, týkajúcim sa žalobcom uplatneného nároku na náhradu škody ako nemajetkovej ujmy, vyvodil svoju právomoc prejednať a rozhodnúť daný spor.

1.5 Za bezpredmetnú označil súd prvej inštancie obranu žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie; tu zdôraznil, že osoba, ktorá je konaním štátu poškodená, sa môže domáhať voči štátu náhrady škody, ak smernica, ktorá má priamy účinok, je dostatočne jasná a presná a nebola vôbec alebo nebola správne transponovaná do právneho poriadku členského štátu; predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu. Okresný súd ustálil, že čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES má priamy účinok, pretože priznáva jednotlivcovi práva v rámci minimálnych požiadaviek na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času; zodpovednosť členského štátu Európskej únie platí v prípade každého porušenia bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa porušenia dopustil a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa vnútroštátneho práva povinnosť škodu nahradiť. V kontexte uvedeného konštatoval, že žalovaný – Slovenská republika je v spore pasívne vecne legitímovaným subjektom, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán, do pôsobnosti ktorého spadá Hasičský a záchranný zbor, ktorého príslušníkom je a v rozhodnej dobe bol žalobca.

1.6 Súd prvej inštancie aplikujúc ustanovenie § 19 písm.b) C.s.p. ustálil, že k zásahu do práv žalobcu postupom žalovaného došlo v súvislosti s výkonom štátnej služby v mieste výkonu štátnej služby v územnom obvode Okresného súdu Lučenec, preto námietku miestnej nepríslušnosti vyhodnotil ako nedôvodnú.

1.7 Ak žalovaný argumentoval, že smernica č. 2003/88/ES sa na žalobcu z dôvodu charakteru vykonávaných činností nevzťahuje, okresný súd konštatoval, že smernica č. 2003/88/ES definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia a činnosti – verejné i súkromné a výslovne odkazuje na čl. 2 smernice č. 89/391/EHS, v zmysle ktorého ods.2 sa daná smernica neuplatňuje tam, kde sú nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad ozbrojené sily, polícia alebo určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany; v danom prípade sa bezpečnosť a ochrana zdravia pracovníkov, ak je to možné, musí zabezpečiť v zmysle cieľov smernice č. 2003/88/ES; čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako takej, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb; rozsah jej pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, napríklad v prípade neočakávaných udalostí priamo ohrozujúcich život, zdravie či majetok, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že služba vykonávaná žalobcom sa nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem spoločenstva v oblasti ochrany zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri práci, na základe čoho prijal záver, že služobná činnosť žalobcu v prejednávanej veci patrí do pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES. Zároveň, vychádzajúc z čl. 17 smernice č. 2003/88/ES upravujúceho odchýlky od čl.6 tejto smernice, okresný súd vyvodil, že štátna služba žalobcu nevykazuje žiadne osobitosti, ktoré by v štandardnom režime fungovania v rámci plnenia úloh zboru podľa zákona o HaZZ mali zakladať výnimku z pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES.

1.8 Okresný súd poukázal na zo zákona č. 315/2001 Z.z. vyplývajúcu definíciu pojmu služobný čas, výkon štátnej služby, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času či služobná pohotovosť; aplikoval aj čl. 2 ods.1,2 smernice č. 2003/88/ES, v zmysle ktorého je pracovný čas akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti; akýkoľvek pracovný čas, ktorý nie je pracovným časom, je časom odpočinku. Taktiež upriamil pozornosť na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie; tento v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles konštatoval, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice č. 2003/88/ES, vrátane pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Smernica neumožňuje ani to, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu pracovný čas, ako je definícia uvedená v smernici. Z ďalších rozhodnutí Súdneho dvora EÚ vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej

pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku je súčasťou pojmu pracovný čas v zmysle smernice. Na základe uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že vnútroštátna právna úprava umožňuje zamestnávateľovi nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť príslušníkovi HaZZ služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES; v tejto súvislosti dodal, že Slovenská republika ako členský štát Európskej únie v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov (tu príslušníkov HaZZ) neprijala doposiaľ opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby bol služobný čas príslušníkov Hasičského a záchranného zboru definovaný v súlade s pojmom pracovný čas podľa čl. 2 smernice č. 2003/88/ES a nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovená čl. 6 písm.b) tejto smernice.

1.9 Súd prvej inštancie skúmal, či je daný základ nároku žalobcu na náhradu škody v dôsledku porušenia jeho práv plynúcich z čl. 2 a 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES. Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozhodnutiach judikoval, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky: 1/ cieľom porušenej normy únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2/ existencia škody a 3/ priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom.

1.9.1 Pokiaľ ide o prvú podmienku, okresný súd konštatoval, že táto bola splnená, nakoľko čl. 2 a čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Európskej únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže stanovuje minimálnu požiadavku na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia; táto ukladala členským štátom stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov a pracovnej pohotovosti, od ktorej sa nemožno odchyliť. Súčasne, podľa judikatúry súdneho dvora ide o dostatočne závažné porušenie práva únie.

1.9.2 Čo sa týka druhej a tretej podmienky, tieto podľa názoru súdu prvej inštancie úzko súvisia s posúdením nároku, ktorý si žalobca z titulu porušenia únijného práva uplatnil. Súdny dvor ustálil, že náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením komunitárneho práva zo strany členského štátu musí byť adekvátna spôsobenej škode. Keďže v tejto oblasti neexistuje komunitárna úprava, kritériá na určenie rozsahu odškodnenia vyplývajú z vnútroštátneho právneho poriadku, pričom však tieto kritériá nemôžu byť menej priaznivé ako tie, ktoré sa uplatňujú v prípade porušenia vnútroštátneho práva a rovnako tieto kritériá nesmú mať taký charakter, že spôsobia praktickú nemožnosť dosiahnutia odškodnenia, prípadne ho neprimerane sťažia. V neposlednom rade náhrada škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Slovenská právna úprava neobsahuje pravidlá na odškodňovanie jednotlivcov pri porušovaní komunitárneho práva, preto sa súd prvej inštancie stotožnil s argumentáciou žalobcu, že nerešpektovaním smernice č. 2003/88/ES mu vznikla nemajetková ujma, ktorú je možné analogicky posudzovať podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Okresný súd poznamenal, že hoci Slovenská republika prijala zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, posudzovanie zodpovednosti štátu za porušenie komunitárneho práva v zmysle tejto úpravy je vylúčené vzhľadom na úpravu rozsahu použiteľnosti daného zákona.

1.9.3 Na základe vyššie uvedených skutočností súd prvej inštancie ustálil, že základ nároku žalobcu bol daný. V dôsledku nerešpektovania čl. 2 ods.1,2 a čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času prišiel žalobca o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov ako aj fyzickej a psychickej regenerácii; týmto došlo k zásahu do jeho osobnostných práv (práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci a práva na vedenie súkromného rodinného života); okresný súd vyvodil, že za uvedené žalobcovi patrí nárok na primerané odškodnenie; samotné konštatovanie porušenia práva nepovažoval súd za dostatočné zadostučinenie; týmto sa javilo byť práve odškodnenie vzniknutej ujmy.

1.9.4 V nadväznosti na vyššie uvedené vychádzal súd prvej inštancie zo žalobcom predloženého prepočtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli zarátané do fondu pracovného času v žalovanom období (1.12.2020 do 31.5.2023) v rozsahu 1576,91 hodín; žalovaný tieto žalobcom predložené dôkazy nerozporoval, preto ich okresný súd považoval za nesporné. Okresný súd si zároveň osvojil spôsob výpočtu náhrady škody ako nemajetkovej ujmy uvedený v žalobe, ktorý považoval

za primeraný; uplatnenú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú, ktorá zároveň spĺňa odškodňovaciu funkciu a súčasne nie je sumou neprimerane vysokou s prihliadnutím na obdobie, počas ktorého k porušovaniu práv žalobcu dochádzalo.

1.10 V kontexte týchto skutočností považoval súd prvej inštancie uplatnený nárok v celom rozsahu za daný čo do dôvodu a výšky, preto žalobe v plnom rozsahu vyhovel; súd určil lehotu na plnenie v rozsahu 3 dní od právoplatnosti rozsudku (§ 232 ods.1 C.s.p.).

1.11 O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods.1 v spojení s § 262 ods.1 C.s.p.. Nakoľko bol žalobca v konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal mu proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) v zákonom stanovenej lehote odvolanie s návrhom, aby odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietne; žiadal priznať nárok na náhradu trov konania. Uplatnil odvolacie dôvody uvedené v ustanovení § 365 ods.1 písm. d), f) a h) C.s.p.; tvrdil tak, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 Žalovaný namietol, že právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou Európskej únie do kompetencie súdu prvej inštancie nepatrí; súdu prvej inštancie nebola zverená právomoc na porovnanie súladu, resp. vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2001 Z.z. so smernicou č. 2003/88/ES; takýto záver si okresný súd nemohol osvojiť ani ako otázku predbežnú, pretože dôsledky takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, v ktorom sa posudzuje iba individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy.

2.2 V súvislosti s namietanou pasívnou vecnou legitimitáciou poukázal na nevyhnutnosť rozlišovania medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky; tieto sú dva samostatné subjekty, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Žalovaný bol súčasne toho názoru, že súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. Prebratie smernice je premietnuté do textu právneho predpisu, ktorý musí byť s obsahom a znením smernice v súlade. Ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala smernicu č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., mal preukázať, v čom dané pochybenie spočíva. Na konštatovanie nesprávneho prebratia smernice č. 2003/88/ES bolo podľa názoru žalovaného nevyhnutné vykonať porovnanie znenia zákona č. 315/2001 Z.z. pred a po účinnosti smernice č. 2003/88/ES. Žalovaný uviedol, že k porušeniu smernice môže dôjsť až aplikáciou jej jednotlivých ustanovení, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyložil ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Prípadný nárok na náhradu škody by tak mohla založiť len nesprávna aplikácia smernice. Žalovaný vyjadril presvedčenie, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou; dodal, že Slovenská republika pri preberaní smernice č. 2003/88/ES neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca v tomto konaní uplatnil. Zároveň mal za to, že žalobcom uplatnené nároky vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu; žalobca za nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy skryl svoj mzdový nárok. Žalovaný zotrval na tvrdení, že žalobca namietal nesprávne prebratie smernice č. 2003/88/ES, nie jej aplikáciu v individuálnom prípade; Slovenská republika pritom nemôže niesť zodpovednosť za nesprávnu aplikáciu smernice č. 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa.

2.3 Čo sa týka pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES, žalovaný zopakoval, že táto sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj „HaZZ“) vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevťahuje. Mal za to, že rozsah pôsobnosti smernice č. 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods.1 Smernice č. 89/391/EHS a negatívne vymedzený v jej čl. 2 ods.2; na základe uvedeného konštatoval, že smernica č. 2003/88/ES sa na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany nevťahuje; úlohy, ktoré plnia príslušníci HaZZ možno podľa názoru žalovaného subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-429/09

vo veci Fu? nepovažoval za relevantné, nakoľko sa týka mestského hasiča, výkon činnosti ktorého je odlišný od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.

2.4 Odvolateľ upriamil pozornosť aj na čl. 17 ods.1 smernice č. 2003/88/ES, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov; jedným z dôvodov neuplatnenia daného článku je situácia, že sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

2.5 Poukázal na z judikatúry Súdneho dvora vyplývajúcu povinnosť kumulatívneho splnenia všeobecných podmienok nevyhnutných na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie. Mal za to, že žalobca vznik nároku na náhradu škody žiadnym spôsobom neosvedčil. Žalovanému nebolo zrejmé, ako mohla žalobcovi vzniknúť uplatnená škoda; stanovenie jej výšky označil za nejasné; pripomenul, že za nariadenú pohotovosť bol žalobca riadne odmeňovaný. Odvolateľ dodal, že v čase služobnej pohotovosti nie je od žalobcu vyžadovaná aktívna činnosť; môže odpočívať či venovať sa inej činnosti. Skutočnosť, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa zarátať do pracovného fondu, ešte samo o sebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody.

2.6 Pokiaľ ide o posúdenie, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, mal žalobca preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, nakoľko nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času. Odvolateľ poukázal na potrebu zohľadnenia nerovnomerného rozvrhnutia služobného času u hasiča v referenčnom období 6 mesiacov. Tvrdil, že žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času a času odpracovanej pohotovosti, z čoho však nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov. V zmysle uvedeného mal žalovaný za to, že pre účely tohto konania je irelevantné, koľko hodín odpracovanej služobnej pohotovosti žalobca odpracoval, relevantná je iba skutočnosť či a v akej miere bol prekročený maximálny 48 hodinový pracovný čas; žalobca tak nemohol vychádzať pri výpočte žalovanej sumy z počtu hodín služobnej pohotovosti. Žalovanému zároveň nebolo zrejmé, prečo si žalobca nemajetkovú ujmu ohodnotil sumou 3,13 Eur za každú hodinu, počas ktorej malo dochádzať k porušovaniu jeho práv.

2.7 Odvolateľ označil žalobu za zmatečnú; žalobca ňou má maskovať svoje mzdové nároky voči svojmu zamestnávateľovi, ktorá skutočnosť má za následok, že žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní, pretože mzdových nárokov je možné domáhať sa len od žalobcovho služobného úradu, ktorým je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a nie Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Zopakoval, že predmetom tohto konania je doplatenie mzdy za služobnú pohotovosť.

2.8 Poukázal na dôkazné bremeno, ktoré v sporovom konaní zaťažuje žalobcu; s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti konštatoval, že úlohou žalobcu je označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti, a teda na začiatku konania. Žalovaný vyjadril presvedčenie, že žalobca riadne nepreukázal nárok čo do titulu a výšky; uplatnenú sumu označil za neprimeranú a premrštenú v porovnaní s výškou náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s ujmom žalobcu podstatne vyššia. Poukazujúc na ustanovenie § 13 ods.2 Občianskeho zákonníka žalovaný konštatoval, že žalobca doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napríklad v medziľudských vzťahoch či nepriaznivom zdravotnom stave žalobcu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy súdom prvej inštancie. V súvislosti s náhradou škody, resp. nemajetkovej ujmy citoval viaceré rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky (napr. rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 26Co/94/2020 zo dňa 30.6.2021, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp.zn. 6Co/159/2019 zo dňa 27.05.2020) ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp.zn. 7Cdo/29/2021 zo dňa 31.1.2023) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. nález sp.zn. III. ÚS 228/2017 z 5. decembra 2017).

2.9 Žalovaný odvolaním napadol aj výrok o nároku na náhradu trov konania; mal za to, že nárok žalobcu bol uplatnený nesprávne, a teda súd prvej inštancie aj v súvislosti s II. výrokovou vetou vec nesprávne právne posúdil.

3. Žalobca sa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie považujúc ho v celom rozsahu za zákonný a vecne správny; navrhol ho potvrdiť.

3.1 Vo vzťahu k námietke žalovaného, že súd prvej inštancie nemal právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou Európskej únie žalobca zdôraznil, že Súdny dvor EÚ vo svojej konštantnej judikatúre výslovne vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby správnosť prebratia smerníc kontrolovali; za nespochybniteľnú považoval skutočnosť, že vnútroštátny súd pri rozhodovaní o nároku jednotlivca na náhradu škody vzniknutej porušením únieového práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpismi únieového práva, a teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do vnútroštátnej právnej úpravy transponovaná správne; v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-106/89 zo dňa 13.11.1990, C-456/98 zo dňa 13.7.2000 či C-429/09 zo dňa 25.11.2010.

3.2 Žalobca označil za nedôvodnú a neopodstatnenú námietku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, ktorý sa síce snažil spochybniť ju, neuviedol však žiadne nové, skutkovo či právne relevantné argumenty, s ktorými by sa nevysporiadal už súd prvej inštancie. Doplnil, že danosť pasívnej vecnej legitímácie žalovaného vyplýva z dlhoročnej konštantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

3.3 Za nepochybnú považoval skutočnosť, že smernica č. 2003/88/ES sa v celom rozsahu a bez obmedzenia vzťahuje na činnosť hasičov; žalovaný v tejto súvislosti neuviedol žiadne nové skutočnosti ako tie v konaní pred súdom prvej inštancie; s otázkou pôsobnosti smernice sa okresný súd náležite vysporiadal.

3.4 Pokiaľ žalovaný v odvolaní uviedol, že v čase služobnej pohotovosti nie je od hasičov vyžadovaná aktívna činnosť, a teda môžu odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, reagoval žalobca tvrdením, že ako hasič vykonáva určenú služobnú pohotovosť (ktorá mu nie je započítavaná do fondu odpracovaného času a žalovaný ju za pracovný čas nepovažuje) výlučne na pracovisku, ktoré nemôže opustiť, musí byť v pracovnej pohotovosti v služobnej rovnošate pripravený v prípade potreby do 1 minúty opustiť stanicu a vykonať služobný zákrok. Žalobca aj s ohľadom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie považoval za nepochybné, že ním vykonávaná určená služobná pohotovosť je pracovným časom tak, ako to stanovuje čl. 2 ods.1 smernice č. 2003/88/ES.

3.5 V kontexte tvrdení žalovaného o správnej transpozícii smernice a jej reálneho dodržiavania žalobca zdôraznil, že transpozícia smernice je súladná s právom Európskej únie len vtedy, ak sa ňou reálne dosahuje výsledok smernicou sledovaný. Vo vzťahu k smernici č. 2003/88/ES uviedol, že táto bola do právnej úpravy zákona č. 315/2001 Z.z. transponovaná len formálne, pretože ciele ňou sledované nie sú a ani neboli dosiahnuté; vnútroštátna právna úprava zákona o Hasičskom a záchrannom zbore ustanovenia smernice nerešpektuje. Označil za neakceptovateľné, že štát ako žalovaný dlhoročne porušuje svoje povinnosti, vedome nerieši a udržiava ním vyvolaný protiprávny stav a vyčíta jednotlivcovi, že sa domáha odškodnenia ujmy, ktorá mu vznikla a za ktorú zodpovedá štát na základe zásady absolútnej objektívnej zodpovednosti. V nadväznosti na uvedené považoval za zarážajúce, že žalovaný v odvolaní namietal, že žalobca sa svojou žalobou mal domáhať upustenia od protiprávneho zásahu v zmysle § 13 ods.1 Občianskeho zákonníka. V súvislosti so spochybnovaním vzniku ujmy v dôsledku porušovania smernice poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-243/09 vo veci Günter Fuß; dodal, že už len samotná strata času odpočinku predstavuje zásah do základných práv na ochranu života a zdravia bez potreby preukazovania akéhokoľvek iného následku v tomto smere.

3.6 Žalobca vyjadril presvedčenie, že v konaní preukázal zásah do súkromného a rodinného života; v tomto smere poukázal na listinné dôkazy a svoj výsluch na pojednávaní. Reagujúc na námietku neprimeranosti výšky prisúdeného nároku uviedol, že pre posúdenie primeranosti žalovanej, resp. následne prisúdenej výšky nároku, nie je rozhodujúce to, aký spôsob výpočtu či stanovenia výšky nároku žalobca či súd použije, podstatné je, aby súdom priznaná výška náhrady bola primeraná ku všetkým okolnostiam, za ktorých škoda vznikla a k jej následkom tak, aby predstavovala skutočné odškodnenie ujmy, ktorá sa už inak než poskytnutím peňažnej náhrady odškodniť nedá; žalobca bol toho názoru, že súd prvej inštancie zväzil primeranosť požadovanej náhrady so všetkými skutkovo a právne relevantnými

okolnosťami, za ktorých škoda vznikla, prihladol na následky protiprávneho stavu; mal tak za to, že prisúdená náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch zohľadňuje závažnosť, intenzitu a dĺžku trvania zásahu do jeho základných práv, mieru zavinenia žalovaného a okolnosti, za ktorých došlo k porušovaniu jeho práv.

3.7 Rozsudok súdu prvej inštancie považoval za správny, a to aj vo výroku o nároku na náhradu trov konania, a navrhol ho potvrdiť.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení (replika) zotrval na podanom odvolaní a svojich predchádzajúcich podaniach; právne posúdenie veci súdom prvej inštancie označil za nesprávne, nakoľko tento jeho rozsiahlu právnu argumentáciu nesprávne aplikoval.

5. Ďalšie písomné vyjadrenie podané nebolo.

6. Krajský súd, ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní, vec preskúmal v rozsahu určenom § 380 ods. 1, 2 C.s.p., v rozsahu určenom ustanovením § 379 C.s.p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods.1,2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

6.1 Podľa § 387 ods. 1,2 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

7. Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie. Okresný súd dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenia právneho predpisu; vec správne právne posúdil. Okresný súd vykonal dostatočné dokazovanie na zistenie skutkového stavu; tento zistil úplne a správne. S dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie priznal žalobcovi ním uplatnený nárok sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil.

7.1 Napriek konštatovaniu o správnosti odvolaním napadnutého rozsudku vzhliadol odvolací súd potrebu pripomenúť okresnému súdu, že odôvodnenie rozsudku má byť stručné, jasné a výstižné; pod túto požiadavku nespadá doslovné prepisovanie všetkých vyjadrení a skutkových tvrdení strán sporu; práve strany sporu sú subjektami, ktoré svojimi podaniami tvoria obsah súdneho spisu, a teda vedia, aká bola ich argumentácia ako aj argumentácia protistrany. Z právnej teórie ako aj súdnej praxe vyplýva, že „opis uplatneného nároku nemá byť doslovným prevzatím alebo dokonca prepisom obsahu žaloby“, „nie je potrebné doslovné prepisovať text vyjadrenia k žalobe a ďalších procesných podaní“, „rozsudok nemá obsahovať zbytočné informácie“; súd prvej inštancie sa uvedeným neriadil; opis jednotlivých podaní strán sporu totiž predstavuje najrozsiahlejšiu časť odôvodnenia, a to od strany 1 po stranu 73; citácia zákonných ustanovení je obsiahnutá na stranách 73 až 78; právnu argumentáciu týkajúcu sa veci súd prvej inštancie rozvinul na stranách 78 až 93, avšak táto v mnohých bodoch sa opakuje (porovnaj napr. bod 304. a bod 307.); zároveň, nielen pre strany sporu, môže byť mäťúce členenie (štruktúra) odôvodnenia rozsudku, v ktorom po zhrnutí obsahu žaloby (bod 1. až bod 84.) nasleduje replika žalobcu (bod 85. až bod 187.), ktorou tento reaguje na vyjadrenie žalovaného k žalobe, avšak k obsahu jednotlivých písomných prednesov žalovaného sa strany sporu (alebo iné osoby) dostanú až v bode 189. a nasl.. Uvedené však nemalo za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko myšlienkové postupy, právne úvahy a závery z nich vyplývajúce považuje odvolací súd za správne. Navyše dopĺňa ďalšie skutočnosti podporujúce správnosť napadnutého rozsudku:

8. V konaní nebolo sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru; štátnu službu vykonáva na hasičskej stanici v Lučenci. Podanou žalobou sa domáhal zaplatenia sumy 3.779,64 Eur, a to titulom náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy; táto mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku porušovania jeho práv garantovaných normami komunitárneho práva. Procesný útok žalobcu bol založený na argumentácii o nesprávnom transponovaní čl. 2 ods.1 a čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky. Na podporu svojich tvrdení o porušovaní čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES, a teda o pravidelnom prekračovaní maximálneho týždenného pracovného času presahujúceho 48 hodín, žalobca predložil výpisy z dochádzkového systému za žalované obdobie

a výplatné pásky; tieto žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil, preto ich odvolací súd považoval za nesporné.

8.1 Súd prvej inštancie posúdil nárok žalobcu podľa ustanovení smernice č. 2003/88/ES, zákona č. 315/2001 Z.z. a Občianskeho zákonníka; pozornosť venoval výkladu pojmov „pracovný čas“ či „čas odpočinku“; tieto vyplývajú jednak zo smernice č. 2003/88/ES ako aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Okresný súd mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že vnútroštátna právna úprava umožňuje zamestnávateľovi žalobcu nezapočítavať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť mu služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES; súd prvej inštancie správne vychádzal aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, v zmysle ktorej sa členské štáty nemôžu odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice, vrátane pojmov – pracovný čas a čas odpočinku (pozri C-518/15 vo veci Ville de Nivelles).

9. Reagujúc na konkrétne odvolacie námietky odvolací súd uvádza, že pokiaľ žalovaný konštatoval nedostatok právomoci súdu prvej inštancie na prejednanie tohto sporu, s týmto sa vysporiadal už okresný súd v bode 301. napadnutého rozsudku, v ktorom správne aplikoval ustanovenie § 3 ods.1 C.s.p., nakoľko aj spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno subsumovať pod súkromnoprávny spor a v Slovenskej republike neexistuje iný orgán oprávnený rozhodovať o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva únie. Bez právneho významu je potom skutočnosť, že žalovaným v tomto spore je štát, pretože ak je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou (§ 21 Občianskeho zákonníka). V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, z ktorej vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom rozhodujú príslušné vnútroštátne súdy (pozri napr. rozsudok C-429/09). Je tak namieste konštatovanie, že súd prvej inštancie bol nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k porušeniu práva únie pri preberaní smernice č. 2003/88/ES do zákona o Hasičskom a záchrannom zbore.

10. Pokiaľ žalovaný namietal, že súdu prvej inštancie nesvedčí právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov so smernicou Európskej únie, má odvolací súd za to, že právna teória a rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (napr. C-456/98 vo veci Centrosteeel) zdôrazňujú, že ak v konaní pred všeobecným súdom Slovenskej republiky (alebo správnym orgánom) vyplynie potreba aplikácie smernice, tento sa nemôže vyhnúť porovnaniu ustanovení smernice s ustanoveniami právneho predpisu, do ktorého bola smernica transponovaná, a to za účelom zistenia či sa má smernica aplikovať priamo alebo nepriamo. Zároveň sa súd (či správny orgán) nemá uspokojiť len s uvedením tej ktorej smernice v prílohe slovenského transpozíčného predpisu a tým považovať smernicu za správne prebratú; mal by venovať pozornosť porovnaniu znenia smernice s vnútroštátnou právnou úpravou.

11. Čo sa týka transpozície smernice, jej ustanovenia musia byť prebraté do právneho poriadku členského štátu, ktorému je určená, tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná a aby sa dosiahol stav, ktorý je v súlade s cieľom sledovaným smernicou. Z bodu 5 Prílohy č. 4 zákona č. 315/2001 Z.z. síce vyplýva, že žalovaný prebral smernicu č. 2003/88/ES do predmetného zákona, avšak cieľ sledovaný čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES nebol v zákone č. 315/2001 Z.z. dosiahnutý.

11.1 Článok 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Pracovným časom je v zmysle čl. 2 ods.1 citovanej smernice akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a/alebo praxou; čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom (čl. 2 ods.2). Podľa ustanovenia § 85 ods.1 zákona o hasičskom a záchrannom zbore je služobným časom príslušníka časový úsek, v ktorom tento vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu; služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne (§ 85 ods.2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z.z.); služobný čas príslušníka môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v

služobnom dni (§ 86 ods.1,2 zákona č. 315/2001 Z.z.). V zmysle ustanovenia § 92 ods.1 citovaného zákona určuje služobný úrad príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Pokiaľ žalovaný tvrdil, že smernica č. 2003/88/ES bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná správne, odvolací súd považoval za relevantné upriamiť pozornosť na znenie citovaných ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a po jej vstupe; posudzované ustanovenia boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z.z. už v znení účinnom od 1.4.2002; po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie došlo k zmene ustanovenia § 86 ods.1 len čo sa týka nerovnomerného rozvrhnutia služobného času (z pôvodného obdobia celého roka došlo k zmene jeho rozvrhnutia na obdobie štyroch, resp. šiestich mesiacov) a výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods.1) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods.2).

11.2 Vychádzajúc z obsahu ustanovení § 85 ods.1, ods.2, § 86 ods.1, ods.2 a § 92 ods.1 zákona č. 315/2001 Z.z. je zároveň zrejmé, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a služobnú pohotovosť, ktorá nadväzuje na jeho služobný čas, avšak do služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru sa nezapočítava, a to napriek tomu, že nejde o čas odpočinku predpokladaný smernicou č. 2003/88/ES. Vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z.z. umožňuje zamestnávateľovi žalobcu nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť žalobcovi pracovný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu týždenného pracovného času stanovenú v čl. 6 písm.b) smernice č. 2003/88/ES. V nadväznosti na uvedené odvolací súd konštatuje, že zákon č. 315/2001 Z.z. v rozpore so smernicou č. 2003/88/ES vyčleňuje zo služobného (pracovného) času príslušníka HaZZ čas určenej služobnej pohotovosti, hoci smernica neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“. V dôsledku tejto skutočnosti potom neobstojí ani námietka žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie smernice č. 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je v rozpore so smernicou.

12. Odvolacia argumentácia žalovaného spočívajúca v poukazovaní na rozdiel medzi prebratím a aplikáciou smernice č. 2003/88/ES sa odvolaciemu súdu javí ako nedôvodná; hoci sa žalovaný na aplikácii smernice č. 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z.z. voči žalobcovi priamo nepodieľa, je táto skutočnosť z hľadiska prejednávaného sporu bez právneho významu. Predpoklady zodpovednosti za škodu vychádzajú z objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu; tu odvolací súd odkazuje aj na bod 303. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie.

12.1 V zmysle čl. 29 smernice č. 2003/88/ES, na ktorý správne poukázal aj súd prvej inštancie, je táto adresovaná členským štátom; žalovaný ako členský štát Európskej únie, a teda adresát smernice, bol povinný prijať opatrenia za účelom dosiahnutia smernicou sledovaného cieľa, t.j. bol povinný zabezpečiť jednotlivcovi smernicou priznané právo na bezpečnosť a ochranu zdravia pri organizácii pracovného času. V kontexte uvedeného potom žalovanému v prejednávanom spore svedčí pasívna vecná legitímácia, nakoľko je to práve žalovaný (štát), ktorý zodpovedá za správne prebratie smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky; za žalovaného koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy. Zamestnávateľovi žalobcu by svedčila pasívna vecná legitímácia v prípade, že by tento v rozpore so správne prebratou smernicou do právneho poriadku Slovenskej republiky (ku ktorej nedošlo) porušil vnútroštátnu úpravu pracovného času. Ani námietka žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie tak nebola dôvodná.

13. Pozornosti odvolacieho súdu neušla ani argumentácia žalovaného o nemožnosti uplatňovania smernice č. 2003/88/ES z dôvodu, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie smernice č. 89/391/EHS, t.j. pod jej čl. 2 ods.2. V tejto súvislosti odvolací súd, obdobne ako súd prvej inštancie, zdôrazňuje, že v zmysle čl. 1 ods.3 smernice č. 2003/88/ES sa táto vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice. Smernica č. 2003/88/ES tak výslovne odkazuje na čl. 2 smernice č. 89/391/EHS.

13.1 Cieľom smernice č. 89/391/EHS je zavedenie opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Z jej čl. 2 ods. 1 vyplýva, že sa uplatňuje na všetky odvetvia činnosti, verejné

a súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratívu, služby, vzdelávanie, kultúru, voľný čas atď.) (pozitívne vymedzenie smernice); v zmysle čl. 2 ods.2 sa táto smernica neuplatňuje tam, kde s ňou sú nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojená sila, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (negatívne vymedzenie smernice). Rozsah pôsobnosti smernice č. 89/391/EHS sa má vykladať v širšom zmysle; výnimky z jej pôsobnosti stanovené v čl. 2 ods. 2 sa musia vykladať reštriktívnym spôsobom.

13.2 Odvolací súd konštatuje, že čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS nevyklučuje z pôsobnosti tejto smernice služby civilnej ochrany ako také (ako sa žalovaný snažil presvedčiť súd), ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ktorých osobitná povaha je nevyhnutne v rozpore s pravidlami uvedenými v tejto smernici. Účelom úpravy obsiahnutej v čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS je zabezpečenie riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane mimoriadna udalosť alebo situácia osobitného rozsahu (napr. prírodná katastrofa, pre ktorú je typické, že rozvrhnutie pracovného času pre zásahové a záchranné tímy nie je možné); táto sa však odlišuje od štandardnej obsahovej náplne práce a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Hoci sa žalobca pri výkone svojej práce bezpochyby stretne aj s nepredvídateľnými situáciami, činnosť, ktoré za zvyčajných podmienok vykonáva, je možné vopred organizovať či naplánovať, a to vrátane rozvrhnutia pracovného času. Odvolací súd na základe uvedeného konštatuje, že na činnosť žalobcu sa vylúčenie z pôsobnosti čl. 2 ods.2 smernice č. 89/391/EHS nevzťahuje, naopak, táto smernica je plne aplikovateľná. Zároveň, štátna služba žalobcu sa nevyznačuje takými osobitosťami, ktoré by odporovali súčasnému použitiu smernice č. 2003/88/ES.

13.3 Neobstojí ani argumentácia žalovaného, že čl. 17 ods.1 smernice č. 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby civilnej ochrany. Odvolací súd zdôrazňuje, že čl. 17 ods.1 sa vzťahuje len na vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iné osoby s právomocou nezávislého rozhodovania (a), rodinných pracovníkov (b) alebo pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách (c); na žalobcu sa vzťahuje čl. 17 ods.3 písm.b) bod iii) danej smernice, ktorý odklon od čl. 6 neumožňuje.

14. Zo súdom prvej inštancie vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v žalovanom období (od decembra 2020 do mája 2023) odpracoval 1576,91 hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli, v rozpore s čl. 2 smernice č. 2003/88/ES, započítané do fondu odpracovaného (služobného) času. Nerešpektovaním smernice č. 2003/88/ES tak bolo zasiahnuté do práva žalobcu na súkromný a rodinný život ako aj do práva na ochranu jeho zdravia, za ktoré mu patrí nárok na primerané odškodnenie.

14.1 Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal žalobcovi peňažné plnenie titulom nemajetkovej ujmy vo výške 3.779,64 Eur, ktorú sumu považoval odvolací súd za primeranú, a to vzhľadom k strate času odpočinku, ktorý žalobca nemohol stráviť s rodinou, blízkymi, priateľmi či fyzickou a psychickou regeneráciou.

14.2 V kontexte uvedeného preto odvolací súd konštatuje, že okresný súd správne aplikoval ustanovenie § 11 v spojení s § 13 Občianskeho zákonníka týkajúce sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv. Len samotné konštatovanie porušenia práva by vzhľadom na odpracovanie viac ako 1500 hodín nezapočítaných do fondu pracovného času, ktoré žalobca mohol venovať iným aktivitám, nebolo dostatočným zadosťučinením; týmto sa javí byť práve odškodnenie v podobe peňažnej náhrady takto vznikutej ujmy. Zároveň netreba opomíňať, že aj právo Európskej únie uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemajetkovej ujmy (čl. 82 Nariadenia Európskej únie č. 2016/679).

14.3 Ak žalovaný namietal, že podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch splnené neboli, odkazuje odvolací súd v konkrétnostiach aj na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v bodoch 319 a nasl., v ktorých sa s možnosťou aplikácie ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka podrobne vysporiadal.

14.4 Okresný súd zároveň správne prihliadol na okolnosti, za ktorých k vzniku ujmy došlo (nerešpektovanie smernice č. 2003/88/ES), na následky, ktoré žalobcovi vznikli (zásah do súkromného

života žalobcu, strata práva na odpočinok); zohľadnil aj žalobcom predložený výpočet, na základe ktorého dospel k výške žalovanej sumy; uplatnený nárok považoval súd za primeraný. Argumentácia súdu prvej inštancie bola aj v tejto časti správna, preto sa odvolací súd v plnom rozsahu s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy stotožnil.

15. Z vyššie uvedeného vyplýva, že podané odvolanie nebolo spôsobilé spochybniť správnosť rozhodnutia okresného súdu. Odvolací súd ho preto postupom podľa § 387 ods.1, ods.2 C.s.p. potvrdil, a to aj v závislom výroku o trovách konania.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods.1 C.s.p. v spojení s § 255 ods.1 C.s.p. tak, že žalobcovi, ktorý bol v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. O výške trov konania rozhodne súdny úradník súdu prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis.
- (§ 127 ods. 1 C.s.p.)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 C.s.p.).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa predchádzajúceho odseku neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.